Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Beantwoording schriftelijke vragen

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	datum
Portefeuille(s)	Portefeuille(s)
Portefeuillehouder(s):	Voor en achternaam collegelid of -leden
Behandeld door	Naam directie + algemeen mailadres [redacted]@amsterdam.nl)
Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Naoum Néhmé en Martens inzake knelpunten op het elektriciteitsnet

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 24-06-2021 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van de leden Naoum Néhmé en Martens inzake knelpunten op het elektriciteitsnet. Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting door de vragenstellers
Op 24 juni jl. berichtte Liander over de knelpunten die bij Buiksloterham en Overhoeks zijn ontstaan in Amsterdam nadat de maximale capaciteit is bereikt voor het leveren van stroom. Hierdoor staat de vestiging van bedrijven, supermarkten, horeca, fabrieken en andere grootverbruikers on hold. Liander verwacht dat dergelijke tekorten op meer plekken in de stad kunnen ontstaan. Volgens Liander is de schaarste ontstaan door de groeiende economie, de digitalisering van de samenleving, het in recordtempo bouwen van huizen en het verduurzamen van de energievoorziening. Liander geeft aan dat het capaciteitsgebrek geen gevolgen heeft voor consumenten of ondernemers die geen grootverbruikers zijn.[1]

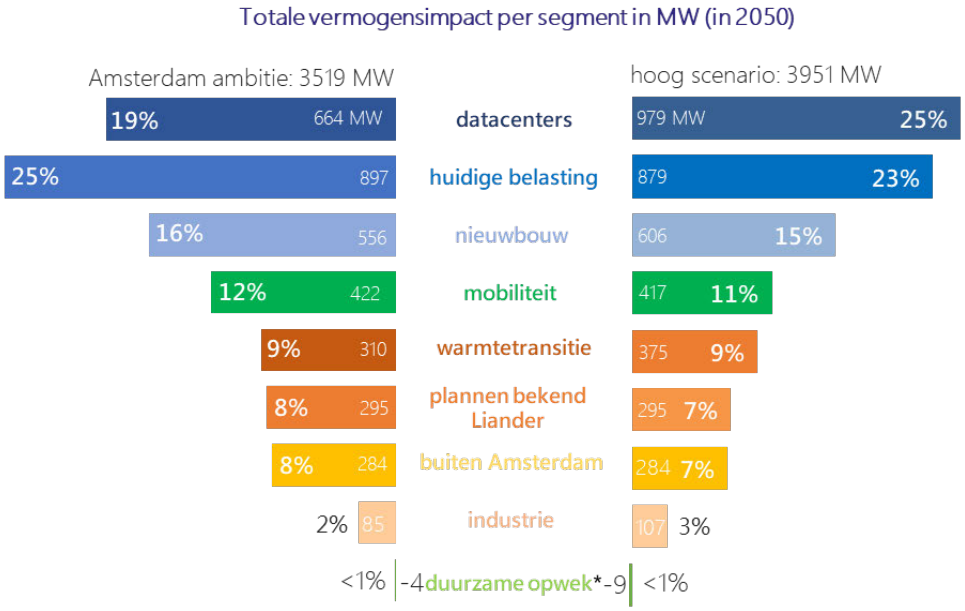
Gezien het vorenstaande stellen de leden Naoum Néhmé en Martens, namens de fractie van de VVD, op grond van artikel 84 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

1. Liander schetst een aantal oorzaken die overbelasting veroorzaken: groeiende economie, digitalisering, woningbouw en verduurzaming van de energievoorziening. Wat zijn volgens het college de onderlinge verhoudingen van deze factoren(A)? Zijn hier cijfers over(B)? Welk neemt het grootste energieverbruik voor zijn rekening(C)?

[1] https://www.liander.nl/nieuws/2021/06/24/knelpunten-op-het-elektriciteitsnet-amsterdam

(A+B) In de themastudie elektriciteit 2.0 hebben Liander en de gemeente inzichtelijk gemaakt dat de belasting op het net tot 2050 (in het hoog scenario) toeneemt door vestiging van datacenters (25%), gevolgd door nieuwbouw (15%) en duurzame mobiliteit (11%). Zie ook onderstaande figuur.

(C)Liander legt de infrastructuur aan op basis van piekvermogen. Klanten van Liander vragen een bepaald vermogen aan wat ze maximaal denken nodig te hebben. Het is echter niet zo dat alle klanten continu 100% van dit maximale vermogen gebruiken, enkel op sommige momenten. De themastudie elektriciteit 2.0 zegt dan ook niets over het energieverbruik. Over het algemeen gesproken hebben datacenters zowel een hoog vermogen en gebruiken deze ook vrij continu een groot gedeelte van dit vermogen. Daarmee lijken datacenter relatief gezien het meeste energie te gebruiken.

2. In hoeverre worden de capaciteitsproblemen veroorzaakt door de energietransitie (stoppen met aardgas en overstappen op stroom)? En in hoeverre belemmeren de capaciteitsproblemen juist de energietransitie?

De capaciteitsproblemen worden veroorzaakt door een stapeling van een aantal ontwikkelingen. De overstap van aardgas naar andere energiebronnen is er hier één van. Hierdoor wordt een gedeelte van de bedrijfsprocessen steeds meer geëlektrificeerd. Dit zorgt ervoor dat vermogensaanvragen van bedrijven groter worden. Ook woningen maken steeds meer gebruik van elektriciteit voor verwarmen en koken. Dit zorgt met name voor een hoger piekvermogen, het energieverbruik in het algemeen zien we juist afnemen. Deze piekvermogens moeten worden teruggedrongen. Hiervoor zijn slimme oplossingen beschikbaar zoals flexibele laadpalen, batterijen en warmtebuffers. Het college heeft daarom ook een oproep gedaan naar het Rijk om te helpen met het makkelijker kunnen toepassen van dit soort oplossingen. De mogelijkheden die netbeheerders hebben om op vraag- en aanbod te sturen zijn op dit moment namelijk beperkt. Aan elke vraag, ook van pieken, moet nu worden voldaan.

Voor het gebied Westhaven geldt dat de capaciteitsproblemen worden veroorzaakt door een snelle toename van het aantal klantvragen het afgelopen jaar. Liander geeft aan dat dit grote aantal klanten een trendbreuk is ten opzichte van eerdere jaren. Deze klantvragen betreffen over het algemeen nieuwe bedrijvigheid met grootverbruik aansluitingen en in 1 geval uitbreiding van een bestaande aansluiting.

Voor het gebied Buiksloterham wordt de capaciteitsgroei veroorzaakt door de transformatie van een industrieel bedrijventerrein naar een circulaire stadswijk gericht op wonen en werken. Sinds eind 2006 (eerste investeringsbesluit BSH) is deze transformatie in Buiksloterham al gaande, sinds 2015 is bestuurlijke vastgesteld dat we op gebied van circulariteit en duurzaamheid stevige ambities een plek geven. Het manifest circulair BSH is toen getekend door meer dan 20 partijen waaronder de gemeente Amsterdam. In 2020 hebben we deze ambitie ook vastgelegd in de herijking van het investeringsbesluit BSH. In deze herijking heeft ook de verdichting van BSH een plek. Het realiseren van meer programma voor wonen en utiliteit.
De snelheid waarmee deze ontwikkelingen plaatsvinden i.r.t. de snelheid waarmee Liander haar netwerk kan uitbreiden is de belangrijkste oorzaak voor de huidige capaciteitsproblemen.

De huidige capaciteitsproblemen belemmeren de energietransitie nog niet. Er is slechts één specifieke ontwikkeling die hinder ondervindt hiervan. Wanneer er niet snel genoeg oplossingen voor de piekproblemen worden toegepast kan dit wel nadelige gevolgen hebben voor de energietransitie in Amsterdam. Op dit moment wordt in kaart gebracht hoe de situatie in de rest van Amsterdam is en in hoeverre ontwikkelingen (waaronder de energietransitie) hier hinder van ondervinden.
Overigens is de basiscapaciteit van het netwerk in grootstedelijke gebieden zoals Amsterdam is voldoende om duurzame opwek goed te kunnen faciliteren. Er kunnen enkele uitzonderingen zijn als er lokaal, op plekken waar de vraag naar elektriciteit laag is, erg grote hoeveelheden zonnepanelen worden geïnstalleerd. Echter op onderstation-niveau in Amsterdam zal dit nergens tot problemen leiden.

3. Het college wil niet in 2050 maar in 2040 een aardgasvrij Amsterdam realiseren. Er is vaak gewaarschuwd voor overhaast stoppen met aardgas, onder andere omdat het elektriciteitsnet een versnelde transitie niet zou kunnen dragen. Speelt de 2040-ambitie volgens het college een rol bij de huidige capaciteitsproblemen?

Voor specifiek de huidige capaciteitsproblemen geldt dat de aardgasvrij ambitie geen rol speelt. Het gaat hier immers om gebiedsontwikkeling waarbij aardgasvrij bouwen een wettelijke verplichting is en om grootschalige ontwikkelingen in het havengebied. De snelheid waarmee deze ontwikkelingen plaatsvinden i.r.t. de snelheid waarmee Liander haar netwerk kan uitbreiden is de belangrijkste oorzaak voor de huidige capaciteitsproblemen.

4. Liander stelt dat particuliere consumenten en ondernemers geen gevolgen ondervinden van het capaciteitsgebrek. Klopt dit naar mening van het college?

Liander heeft aangegeven dat particuliere consumenten en ondernemers met kleinverbuikaansluitingen geen hinder ondervinden van de afgekondigde congestie in Buiksloterham en in het westelijk deel van de Haven. Het college is echter van mening dat de consumenten en ondernemers ook gebaat zijn bij de ontwikkeling van voorzieningen in het gebied waar zij gevestigd zijn. Daarom is het zaak om te voorkomen dat deze ontwikkelingen niet kunnen worden voorzien van elektriciteit. Wij hebben Liander dan ook verzocht om zich hier nadrukkelijk voor in te spannen en aangeboden om hierbij te helpen waar nodig. We maken een complete stad, hierbij zijn ook voorzieningen als scholen, supermarkten en horeca nodig.

5. Zijn er aanvragen voor elektrische laadpalen afgewezen door Liander vanwege capaciteitsproblemen? Zo ja, waar en hoe vaak?

Er zijn op dit moment geen elektrische laadpalen afgewezen door Liander vanwege de capaciteitsproblemen. Deze hebben een kleinverbruiksaansluiting. Liander heeft aangegeven dat alle ontwikkelingen met een kleinverbruiksaansluiting doorgang kunnen hebben.

6. Kan het college cijfermatig toelichten of en zo ja in hoeverre de capaciteitsproblemen de woningbouw nadelig beïnvloedt? Is de bouw van woningen uitgesteld? Zo ja, hoeveel woningen betreft het en hoelang duurt het uitstel?

De woningbouw wordt niet nadelig beïnvloed Voor de bij Liander bekende plannen van woningbouw geldt dat de benodigde capaciteit voor die plannen al zijn meegenomen in de prognoses en daarvoor is reeds voldoende elektrisch vermogen gereserveerd..

7. De vestiging van diverse grootverbruikers staat momenteel on hold, volgens Liander fabrieken, horeca, supermarkten etc. Om welke bedrijven gaat het precies? En hoeveel banen gaan hiermee naar schatting van het college gemoeid? Oftewel, wat doet het capaciteitsgebrek met de werkgelegenheid?

Voor Buiksloterham/Overhoeks zijn er momenteel geen grootverbruikers die boven de markt hangen. In het Westhaven gebied is op dit moment de wacht aangezegd voor de aanvraag van een uitbreiding van een bestaande grootverbruik aansluiting. Het gaat hierbij om een logistiek distributiecentrum. De precieze impact hiervan is onderdeel van een nadere analyse waarover u zo spoedig mogelijk wordt geïnformeerd.

8. Hoe verslechteren de capaciteitsproblemen naar mening van het college het vestigingsklimaat voor bedrijven in Amsterdam?

Een goed vestigingsklimaat wordt bepaald door een combinatie van beschikbaarheid van talent en personeel, goede infrastructuur via verschillende modaliteiten, een prettige en levendige leefomgeving met cultuur en voorzieningen, onderwijsmogelijkheden en stabiele politieke en

monetair systeem. Een robuuste energie-infrastructuur is daarbij van belang. De knelpunten nu stellen de stad voor uitdagingen die niet onoverkoombaar zijn. Daarmee wordt het belang van een doorkijk naar 2050 groter om daarmee het vertrouwen te behouden. Investeringen in de stad worden voor een langere periode gedaan en Amsterdam kan, in combinatie met de andere krachten en kwaliteiten van de stad, een belangrijke speler blijven met een gunstig vestigingsklimaat.

9. Liander verwacht dat er op meer plekken schaarste kan ontstaan. Welke plekken betreft het?

Ook in andere gebieden in de stad is de situatie zorgelijk en bestaat het risico dat Liander in de nabije toekomst het congestieniveau van geel naar oranje moet verhogen. Dit hangt af van de snelheid van de ontwikkelingen in de stad én van de snelheid waarmee we het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. De komende periode maken Liander, de gemeente en TenneT samen transparant wat de status is van de overige stations, in combinatie met de te verwachten ontwikkelingen in extra elektriciteitsverbruik. Specifiek het westelijke deel van Amsterdam, gevoed door verdeelstation Hemweg is onder onze aandacht omdat dit een groot voedingsgebied behelst. Behalve bij onderstations kunnen er ook lokaal congestieproblematieken ontstaan met bekabeling zoals bij Buiksloterham. Ook hierover zal later de status worden gecommuniceerd.

10. In het Parool gaf wethouder Van Doorninck aan meer mogelijkheden te willen om grootgebruikers af te dwingen minder elektriciteit te gebruiken. Waarom wil het college dit? En hoe ziet het college deze mogelijkheden concreet voor zich?

Netbeheerders zijn gehouden aan het non-discriminatoir handelen. Dit betekent dat zij altijd verplicht moeten aansluiten, ongeacht de vraag van de klant en de capaciteit op het netwerk op dat moment. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat één ontwikkeling beslag legt op de capaciteit van een heel gebied. Het zou helpen wanneer er meer instrumenten beschikbaar komen om grootverbruikers te bewegen om zelf maatregelen te treffen om hun piekverbruik omlaag te brengen. Bijvoorbeeld door slim energiemanagement, tijdelijke opslag of het omlaag brengen van het energieverbruik tijdens piekuren (bijvoorbeeld door 's nachts te laden).

Netbeheerders hebben nu onvoldoende mogelijkheden en (financiële) prikkels om dit af te kunnen dwingen. In Amsterdam zijn we met verschillende pilots bezig om hiermee te experimenteren. Zoals de pilot bij ArenA (Life Project) en de Flexpower-pilot voor laadpalen. Maar voor opschaling is echt goede regelgeving nodig. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan dynamische tarieven. De tarieven worden lager op momenten dat er veel capaciteit beschikbaar is en hoger wanneer er weinig capaciteit beschikbaar is. Ook mogen netbeheerders nu pas aan piekreductie denken op het moment dat er al congestie is. Dit zal veel eerder moeten kunnen, juist om te voorkomen dat dit ontstaat.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Simone Kukenheim / Femke Halsema / pm
Wethouder portefeuille / burgemeester

LET OP: GEEN ONDERTEKENING NODIG